

Dr. PALLAI KATALIN: Miért szeretem ezt a projektet?
Gondolatok a Sásdi kistérség helyi közösségfejlesztési projektjéről

Arról szeretnék beszélni, miért tartom kiválónak ezt a projektet. Össze fogom hasonlítani saját tapasztalataimmal és azokkal a projektekkal, amiket megismertem nemzetközi munkáim során az elmúlt 20 év alatt.

Azért tartom borzasztóan fontosnak ezt a projektet, mert nagyszerű módszert talált arra, hogy életet leheljen a helyi demokráciába, értelmet adjon neki. Olyan lépéseket tett meg, amik mérhetetlenül fontosak voltak ezeknek a közösségeknek, és fontosak mindannyiunknak, akik hisznek abban, hogy működni kell a demokráciának Magyarországon, és mind jobban kell működni a helyi demokráciának.

Mit tudok én hozzátenni ehhez a gyakorlathoz a rendezők felkérése alapján? Megpróbálom azt, amit önök itt véghezvittek röviden néhány alapvető politikai és szakmai alapelvhez kötni, és csak nagyon röviden inkább anekdotaszerűen, beszélni egy-egy híres gyakorlatról, más települések kezdeményezéseiről. Személyes tapasztalataimból választottam, mert azokról tudok a leghitelesebben beszélni, és utalni fogok egy nagyon híres dél-amerikai példára, amiről azt gondolom, hogy olyan mintát állít, amiből mindannyian tanulhatunk. Azért beszélek más települések példáiról, mert azt gondolom, hogy az is erősíti a bizalmat abban, hogy nagyon jó, amit csinálunk, ha másokkal összehasonlítjuk saját gyakorlatunkat.

Kezdjük röviden az elvekkkel. A helyi demokrácia szempontjából az egyik fontos egyezmény Európában az Európai Tanács által kidolgozott Európai Önkormányzati Charta. 1985-ben készült el ez az egyezmény. Nemcsak tartalma miatt, hanem azért is fontos, mert nagyon kevés olyan nemzetközi egyezmény van, ami mögé minden ország oda tudott állni. Mindössze San Marino, Monaco és Andorra nem írta alá az önkormányzati Chartát, de mivel mindhárom kistélepülés méretű ország, nem kérdés, hogy azért nem jegyezték, mert nincs dolguk önkormányzatokkal. Az összes többi ország aláírta ezt a Chartát. Ez azt is mutatja, hogy az önkormányzatiság egy elfogadott európai norma.

Kiemeltem három mondatot a Chartából, ami szerintem nekünk, önöknek fontos a projekttel kapcsolatban. Az Európai Charta azt mondja, hogy az állampolgárok közügyekben való részvételének joga egyike az Európai Tanács által elfogadott demokratikus elveknek. A részvételt, azt, hogy a polgárok aktívan részt vesznek a helyi ügyek intézésében, nem csak polgármestert és testület választanak, így ez a Charta is hivatalosan egy európai politikai alapelvnek minősíti. A másik nagyon fontos gondolat az, hogy az önkormányzatokat a Charta aláírásával, ratifikálásával minden ország elfogadta, mint a helyi ügyek intézésének legfontosabb szervét. Még hozzá teszi ez a Charta, amit szintén minden ország elfogadott - Magyarország is- hogy az önkormányzat, önkormányzás célja az, hogy hatékonyan intézhessük a helyi ügyeinket, hogy azt csináljuk, amire szükség van, arra koncentráljuk. Fontos intézmény a saját életünkkel kapcsolatban, hogy jobban éljünk és gyermekeink és unokáink jobban éljenek – pontosan azt mondja, mint amivel a projektvezető megnyitotta ezt a konferenciát.

Én ennél a pontnál megállnék egy pillanatra. Érdeemes elgondolkodni, hogy, amikor az ember kimondja, hogy önkormányzat, önkormányzatiság, mi jut eszébe a magyar embernek? Mi jut eszébe önöknek? Bürokrácia, polgármester, harc a helyi hatalomért – hát igen. Érdekes, hogy – tapasztalatom szerint – amikor Magyarországon ezt a kérdést felteszi az ember, és előtte nem beszél az önkormányzás értelméről, csak az önkormányzatokat említi, akkor általában inkább a bürokrácia, és hatalom a válasz. Az önkormányzat, a politikai csatározások, a hivatal jut az emberek eszébe. Az önkormányzást nagyon ritkán említi valaki. A részvétel, az önkormányzás ritkán érkezik válasznak.

Vagy az, hogy bele lehet szólni a helyi ügyekbe, hogy az önkormányzat meghallja az ember szavát. Az önkormányzatról ritkán jutnak ezek a dolgok az emberek eszébe. Sokszor, mikor önkormányzatiságról gondolkodunk az embereknek az első dolog, ami eszükbe jut az, hogy van egy önkormányzat, van egy hivatal, négy évenként választás: gyakorlatilag hatóságként fogják fel – és fogadják el - az önkormányzatot. Igen, elmegyünk négyévente és megválasztjuk az önkormányzatot. Már, ha a polgár elmegy. Sajnos gyakran el se megy. Ha választott, úgy érzi megtette, amit tehetett és utána reménykedik, hogy valami jó fog történni, ami az ő életének is fontos. Ez a kultúra, az átlag kultúra, amiben élünk.

Kontrasztként olvassuk el mi van a magyar Alkotmányban az önkormányzatról! Az Alkotmány IX. fejezet az önkormányzatokról szól. Ezt írja: „A község, a város, a főváros és kerületei, valamint a megye választópolgárainak közösségét megilleti a helyi önkormányzás joga. A helyi önkormányzás a választópolgárok közösségét érintő helyi közügyek önálló, demokratikus intézése, a helyi közhatalomnak a lakosság érdekében való gyakorlása.” majd később „A választópolgárok a helyi önkormányzást az általuk választott képviselőtestület útján, illetőleg helyi népszavazással gyakorolják.”

Miért idéztem ezt a két mondatot? Mert szeretem. 20 éven keresztül, amíg külföldön Magyarországról beszéltem, a magyar önkormányzati gyakorlatról, mindig büszkén tudtam erről beszélni. Szerintem a magyar Alkotmány még sokkal szebben fogalmaz az önkormányzatiságról, mint az Európai Charta. Nem azt írja, hogy önkormányzat van, hanem azt, hogy van egy közösség, és a közösségnek kell önmagát kormányoznia. Azt gondolom, hogy mindenkit büszkeséggel tölthet el, hogy ilyen alkotmányunk van. Egy ilyen keret határozza meg, a mi munkánkat.

Az általános hazai önkormányzati gyakorlat azonban sajnos nem tölti ki ezt a nagyszerű keretet, amit az Alkotmány biztosít. Most érdemes visszatérnünk ahhoz a címhez, amit ennek az előadásnak adtam. „Miért szeretem ezt a gyakorlatot?” Azért szeretem, amit két-három év alatt véghezvittek. Úgy érzem, hogy ez egy 27 hónapos út volt önöknek a közösség felélesztése és az önkormányzás felé. Azon dolgoztak, hogy felélesszék azt a közösséget, aki képes arra, hogy magáról, jövőjéről gondolkodjon, és így képessé válik arra, hogy elkezdje irányítani az ügyeit, és ezzel elkezdje saját magát kormányozni. Ez egy hihetetlenül fontos és nehéz folyamat.

Mint ígértem, összehasonlításként kitekintünk Európára meg a szélesebb világra.

Először nézzük, hogy mit mond a nemzetközi tapasztalat. 90-es években nagyon népszerűvé vált a társadalmi részvétel támogatása. A nagy nemzetközi szervezetek és vezető gondolkodók, mind borzasztó lelkesen támogatták a közösségi részvétel megszervezését a települési tervezésben és a helyi ügyek intézésében. Gyönyörű, lelkes periódus volt ez. Nagyon sokan hittek abban, hogy ha részvétel van, akkor van helyi demokrácia, és ha részvétellel születnek a döntések, akkor jó döntések fognak születni és minden rendben lesz. A tapasztalat azonban azt mutatta, hogy a jó szándékú kezdeményezések nem okvetlenül működtek, gyakran kevesebb hasznot hoztak, mint, amit a kezdeményezők reméltek. Több olyan eset is volt, ahol egyenesen káros volt a részvétel – ezekben az esetekben - a rosszul szervezett részvétel. Az ezredforduló táján egyre nagyobb viták indultak, hogy miért történt meg sokszor, hogy a részvétel ellenére sem sikerült jó döntéseket hozni. Mára sok fontos gondolat körvonalazódott a tapasztalatok alapján a részvétellel kapcsolatban. Egy következtetés mindenképpen kikristályosodott a vezető gondolkodók között: hosszú az út a helyi választástól a demokráciáig. Sok olyan ország van, ahol megkérdőjelezhetetlenül korrekt választásokat tartanak, és mégis messze vannak a demokráciától - hála Istennek nem Magyarországra utalok.

Magyarországgal kapcsolatban csak annyit akarok mondani, hogy kétségtelen, hogy nálunk korrekt

módon folynak a választások és nem kérdés, hogy van demokrácia. Sajnos azonban kevés településen élnek aktív polgárok. A nemzetközi tapasztalat azt mutatja, hogy a választás az első feltétel a demokráciához. A demokrácia jó működéséhez, azonban aktív polgár is kell. Akkor kezd el egy olyan rendszer formálódni, ami igazán az emberek elvárásaihoz tudja illeszteni az önkormányzatokat, amikor ők nyomon követik mi történik és részt vállalnak a helyi ügyekben. Ekkor alakul ki az önkormányzás, akkor lesz értelme a helyi demokráciának. Azt is szokták mondani komoly források, hogy nagyon sok posztkommunista országban (furcsa dolog, hogy húsz évvel a rendszerváltás után még élhet ez a kifejezés) érdekes hasonlóságokat lehet felfedezni. Bár az egyik ország gyorsabban, a másik ország lassabban, mégis mind alapvetően átalakult gazdaságilag. Ezzel szemben sok helyen azt lehet látni, hogy a civil önbizalom alapvetően gyenge. Mit értek civil önbizalmon? Azt a polgári hitet, hogy én hatni tudok a közös ügyekre, hogy az önkormányzás az én önkormányzásom. Ez a civil önbizalom úgy tűnik, hogy a gazdaságnál lassabban formálódik. Ha igazi, működő demokráciát és helyi önkormányzást akarunk, akkor ez az, amiben sok dolgunk van még az elkövetkezendő években. (Persze már nem nevezhetjük magunkat posztkommunistának. A kifejezést csak egy tipikus állapot és út megjelölésére próbáltam használni.)

Ezután a rövid gondolatsor után nézzük a konkrét eseteket. Három olyan példát hoztam, amivel azt akarom bemutatni, hogy más helyeken is mennyire jó és fontos volt a közösségbe életet lehelni és elindulni azon az úton, amit önök is választottak. Mennyire fontos volt pozitív tapasztalatokat adni az embereknek a közös gondolkodás és cselekvés értelméről, mennyire fontos volt építgetni a civil önbizalmat. A példák amelyekről beszélni fogok, azok nem pont olyan települések lesznek, mint az önök települései, de az üzenetnek lesz tanulsága.

Az egyik esetet Boszniából hoztam. Gondolom, mindannyian hallottak a boszniai háborúról és a Daytoni békeszerződésről. Én 2004-5-ben dolgoztam Boszniában, majdnem 10 évvel a Daytoni békeszerződés után. Biztos hallották, hogy Daytoni szerződés olyan államigazgatást alakított ki Boszniában, ami nagyon rosszul működik. Azt eredményezi, hogy továbbra is egymással harcolnak az etnikumok, de most a közigazgatáson belül. Ez a harc dominálja a döntéseket, mert nagyon erős a küzdelem horvátok, szerbek és bosnyákok között, hogy ki tudja az állam ügyeit befolyásolni saját közössége vélt érdekei alapján. Állami szinten nagyon gyenge a közigazgatás, és az önkormányzatok nagy része is gyengén teljesít.

Akkor miért érdemes Boszniáról beszélni? Mert az önkormányzásban történtek fontos dolgok, amik talán segíteni fognak egy lassan javuló folyamatot. Úgy tíz év telt el ebben a padhelyzetben úgy, hogy temérdek szervezet próbált Boszniának segíteni – mind a saját gyakorlatát exportálva. 2004-ben az ENSZ Emberi Fejlődés jelentésének a kidolgozását vezettem Boszniában, aminek témája az önkormányzás volt. A munka során több nemzetközi szervezettel és donorral dolgoztunk együtt, amikor körvonalazódott a gondolat, hogy a részvétel terén nem a kívülről hozott gyakorlatokat kellene erőszakolni. Jugoszláviában volt egy sajátos helyi intézmény, az ún. MZ (helyi közösségek). Ezek a jugoszláv időkben jól működtek. Nagyobb önkormányzatokon belül alakítottak ki kisebb területi egységeket, amelyek hasonló problémákkal küzdöttek. Az MZ-ek helyi szervezetek voltak jogi személyiséggel. A szervezetek Titó alatt, a régi Jugoszláviában egyre több szerepet kaptak a közigazgatásban. Időnként költségvetési támogatásokat kaptak, saját forrásokat gyűjthettek, döntéseket hozhattak, hogy meg tudják valósítani azokat a kisebb projekteket, amelyek annak a kis területi egységnek fontos volt. Eldönthették, hogy mi fontosabb: utat szeretnének építeni, járdát, vagy szeretnének egy vizes blokkot a Közösségi házukhoz. Gyakran kevés volt a forrás, de legalább dönteni lehetett. Hogyha tudtak, akkor az önkormányzati forrás mellé rakhatták saját forrásaikat. Jól működtek ezek a kis közösségek, de sajnos széthulltak a háború alatt. Tovább rontotta a helyzetet, hogy a háború nagyon nagy lakosságcsereket is eredményezett. Sok település etnikai színezete teljesen átalakult. 10 évvel Dayton után, 2004 körül alakult ki az a gondolat a nemzetközi

szervezetek között, hogy vissza kéne nyúlni ezekhez a szervezetekhez a helyi közösségek felélesztése, vagy megteremtése érdekében. Az lehet a megoldás, ha ahhoz nyúlnak vissza, ami ott volt, aminek megvannak a nyomai, emlékei és ezen keresztül, ugyanúgy, mint ahogy azt önök csinálták, életet lehet lehelni az aktuálisan nem működő közösségekbe. Sok szép folyamat indult el.

Persze ez nem elég Boszniának. Ezekből a helyi kezdeményezésektől és működő gyakorlatoktól még nem változik meg az egész államigazgatási rendszer, az állami szint. Az sokkal hosszabb folyamat lehet csak. Mégis azt lehetett látni, hogy a közös tevékenységek, helyi szinten nagyon sokat jelentettek. Amikor az emberek leültek és együtt eldöntöttek valamit - például azt, hogy hol legyen járda – valami nagyon fontos dolog történt. Ez tudott segíteni az embereknek, hogy - etnikai szétválasztás helyett - újra együtt tudjanak gondolkodni, közös tevékenységeket csinálni, és a tevékenységeken keresztül megbékélni, újra megismerni egymást, újra kialakítani azt a biztonságérzést, hogy ez itt a mi helyünk. Fantasztikus élmény volt számomra, milyen eredménye van a közös cselekvésnek, azoknak a dolgoknak, ami közöttünk megtörténik a mindennapi életben. Végül az Emberi Fejlődés Jelentésben is fontos szerepet kapott ez a gondolat, mint lehetőség az önkormányzás erősítésére.

Egy másik ilyen nagyon híres példa Dél Európából Macedónia. Biztos hallottak róla, 2001-ben polgárháború tört ki. Személyes élményem volt, hogy boldogan álltam egy ilyen pulpituson, mint itt, egy nagy konferencián, ahol néhány nemzetközi kollegámmal a kormány és önkormányzatok képviselőinek beszélünk elvekről és tapasztalatokról. Ekkor érkezett a hír, hogy Szkopje mellett - a főleg albánok lakta Tetovóban - harcok indultak. Drasztikusan átalakították ezek a harcok a kommunikációt. Miről is szólt Macedóniában a polgárháború? Macedóniában egymás mellett éltek a Macedónok, akik ortodoxok és az albánok, akik muzulmánok voltak és még több más kisebbség. Nem csak vallási különbségek volt, hanem etnikai különbségek és kulturális különbségek is, amik részben egy hosszú Macedón dominancia és a csoportok közötti gazdasági különbségek eredménye is volt. A csoportok nem tudtak megegyezni közös ügyeik intézésében. A kisebbségek közül a legnagyobb, az albán kisebbség elvesztette a türelmét.

Az Ohridi Egyezmény 2001-ben zárta le a polgárháborút. Nemzetközi segítséggel (és nyomásra) egyeztek meg a korábban harcoló felek. Alkottak egy új alkotmányt, ami már nem csak a macedónok országává tette Macedóniát, hanem az albánoké is, hiszen Macedóniában 20% az albán népesség és dinamikusan növekszik az albánok aránya. A béke megteremtődött. Az élet újra elindult, alkottak új törvényeket. Lassan mégis kiderült, hogy a szerződés és törvények nem elegendők. Magukban nem igen lehet őket megvalósítani. Évekkel a béke megállapodás után, amikor nagyon nehéz volt a formális szabályok szerint élni, néhány helyen megpróbálták a helyi közösségekhez visszanyúlni. (Hiszen Macedónia is része volt a Titói államnak és ott is működtek a korábban említett helyi közösségek / MZ-ek). Ahol visszanyúltak a példához, újraélesztették ezt az együttműködést és elkezdtek helyi szinten, a kis közösségekben kitalálni, azt, hogy mit jelenthet az, amit Ohridban egyszerűen csak úgy fogalmaztak meg, hogy mindenütt legyen nemzetiségi oktatás, vagy úgy, hogy legyen arányos képviselete a különböző nemzetiségeknek. Ahol működni tudtak ezek a közösségek hozzá tudtak járulni ahhoz, hogy kialakuljon valami működőképes modell. Így évekkel egy meghozott döntés után sok helyen a közösség volt az, aki ki tudta alakítani azt a rendszert, ami működni tudott, aki étellel tudta kitölteni a formális egyezményeket. Ez is fontos a tanulság a közösség erejéről, és arról a képességről, hogy ki tudja munkálni a helyben megvalósítható megoldásokat.

Utolsó példa, amiről beszélni szeretnék: Portó Alegre. Messze van tőlünk, Dél-Amerikában, ahol a helyi demokrácia építésében világhíres dolgok történtek. Sok mindenben Dél-Amerika problémákkal terhes régió. Sok más témában nem lehetne példaként emlegetni, de a helyi demokráciában nagyon fontos dolgokat alkotott. Sok szakértő szerint, ez az eset alapvető minden

részvétellel foglalkozó ember számára. Mi történt Porto Alegreben? Porto Alegre egy kikötőváros Brazíliában. Van gyönyörű tengerparti része, van ronda leromlott középosztálybeli része, volt környezetszennyezése és voltak az ún. Favelák, nyomortelepek. Egy nagyon szétszakadt társadalom, ami 20 éven keresztül katonai diktatúrában élt. Mi történt ebben a városban, amikor a katonai diktatúra véget ért? Volt egy kezdeményező vezetés, aki azt mondta, hogy részvételt akar. Azt akarja, hogy az emberek beleszóljanak a helyi ügyekbe és jobb, igazságosabb döntések szülessenek.

Eldöntötték, hogy mindenkinek megpróbálják megadni a lehetőséget arra, hogy elmondja mire vágyik, mi zavarja, mit szeretne. Ehhez persze el kellett menni a Favelára is. Hiszen amit az ott lakó tud, azt biztosan nem tudja az, aki máshol lakik. Aki nem ismeri a nyomortelep lakójának életét, az nem tudja eldönteni, hogy neki mi a fontos. A városvezetés elkezdte megszervezni a kis helyi közösségeket, hogy segíteni tudja őket abban, hogy végiggondolhassák és eldönthessék, hogy mire van leginkább szükségük. Ösztönzőként kijelölt forrásokat arra, hogy a közösségek elképzelései valósulhassanak meg, Ugyan csak a városi költségvetés 15%-át adta oda az egész városnak szétosztva a kis területegységekre, de ebben a városban ez a pénz is elég volt arra, hogy valamit elindítson. Az ösztönző és szervezés elindította gondolkozást és a döntési folyamatot. Ez a rendszer lett az, ami részvétel alapú költségvetés tervezésként vonult be a szakirodalomba és köztudatba. Nagyon sok gondal küszködött Porto Alegre, de mára, majd húsz év után Brazília legjobb életminőségi mutatóival rendelkezik.

Miért beszéltem Porto Alegre-ről? Mert bizonyos szempontból hasonlót tett, mint, amit itt, ebben a térségben önök elindítottak. Porto Alegre kis közösségekre osztotta a várost, mert ezeken a közösségeken belül tudott szerveződést indítani. Önök a kis településeken kezdték ezt. Először a különböző településeken szerveződtek, gondolkoztak. Hasonlóan Porto Alegre-hez, amikor a kis egységekben alakulni kezdett valami, amikor a gondolatok körvonalazódtak, akkor kezdték őket térségi szinten összerakni és összehangolni. Pontosan ugyanígy építették a nagyobb rendszert Porto Alegreben is. Ott 4-5 évig tartott amíg megtanulták az emberek, hogy lehet egymással megbeszélni dolgokat, és megszilárdult a rendszer. Persze fontos volt az ösztönző is a megegyezéshez, de a lényeg az, hogy kialakult az egyeztetés és megegyezés kultúrája és városi szinten is kialakult egy olyan rendszer, ami nyitott és átlátható, és amiben egész évben különböző lépésekben gondolkodnak, egyeztetnek, egyezkednek a szereplők. Néhány év alatt eljutottak oda, hogy átfogó kérdésekről is tudtak beszélni, stratégiáról, mint ahogy önök is tették.

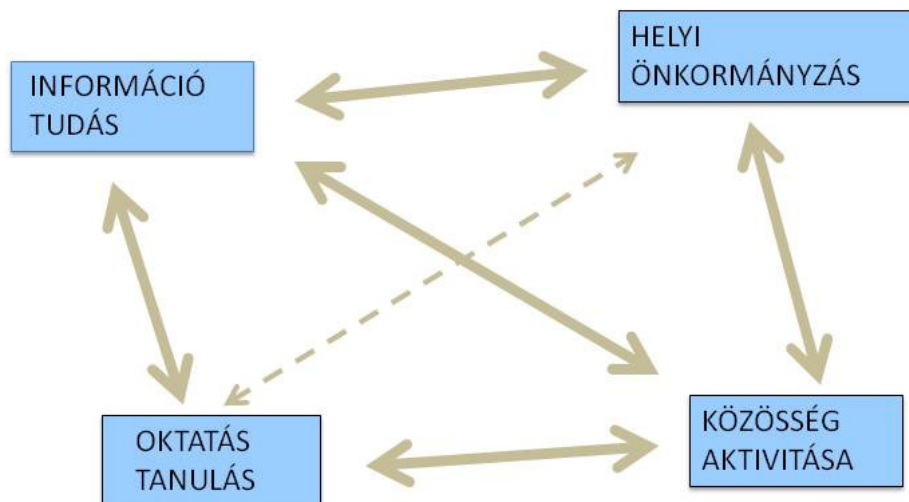
Porto Alegreben egy olyan rendszert tudtak kiépíteni, amiben mára 150 ezer ember vesz részt. Persze nem egyszerre. Van aki a településrészén vesz részt, van aki a költségvetési egyeztetésen, vagy az oktatási vitában. A lényeg, hogy a településvezetés úgy érzi, hogy neki az a dolga, hogy karmesterként koordinálja, vezesse a rendszer működését, és ezt úgy tegye, hogy az emberek benne maradjanak. Több, mint 20 évvel vagyunk a kezdetek után és azt mondják Brazíliában, hogy Porto Alegre az életminőségben abszolút a csúcsra került. Sokat javultak a Favelák. Jelenleg Porto Alegreben nincs olyan hely, ahol ne lenne folyóvíz és nagy részén van csatorna. Erről szó nem volt 1989-ben. Hatalmas fejlődésen mentek keresztül. Nagyon-nagyon lentről, pici lépésekkel és nagyon demokratikusan. Miért beszéltem Porto Alegre-ről, annak ellenére, hogy nagyon mesze van? Azért, mert a lényegre mutat. Arra, hogy a helyi önkormányzat nagyon függ attól, hogy milyen a helyi közösség. Hisz az önkormányzat sem tud jól kormányozni, ha nincs hozzá egy közösség, aki részt vesz a kormányzásban. Porto Alegre azt is mutatja, hogy közösség és kormányzat nem két külön dolog. Egymással mélyen összefügg. (Ugyanazon érem két oldala) Egymást alakítják és fejlesztik. Valakinek el kell kezdenie, de utána ezért a folyamatért mindkét fél felelős.

De nézzük egy kicsit tovább a porto alegrei példát. Több éve zajlott már az egyeztetési ciklus, amikor - 1994-ben - rájöttek arra, hogy még valami kellene ahhoz, hogy mindenki úgy érezze, hogy

érdemes részt vennie a helyi közügyek intézésében. Belevágtak egy új projektbe, csináltak egy tudásatlazt Poto Alegréről. Az emberek, akik már részt vettek a közösségi folyamatokban, elkezdték feltérképezni, hogy ki mit tud arról a területről, ahol él, vagy dolgozik. Ezzel párhuzamosan megpróbálták további csoportokat bevonni a folyamatba. Összegyűjtötték, és megbeszélték mindazokat a dolgokat, amit a szereplők ismertek: az un. helyi tudást - a nem hivatalos álláspontokat. Emellé illesztették azt a tudást, amit a bürokrácia már korábban is tudott. Végül ezeket a tudásokat elkezdték összedolgozni két okból: egyrészt azért, hogy a bürokrácia is tudja azt, amit az emberek tudnak, mert akkor jobban tud működni, másrészt azért, hogy az emberek is tudják mindazt, amit csak néhányuk tud, meg azt is, ami a „hivatalos tudás”. Olyan formába öntötték mindezt, hogy az emberek is használni tudják, és érezzék, hogy van miből dolgozniuk, gondolkodniuk. Miért tették ezt? Azért, hogy a tények és érthető háttérinformációk alapján értelmes gondolkodás és felelős vita alakuljon. Mert tudták, hogy az együtt gondolkodás, csak úgy tud értelmes, gazdag lenni, ha tudás is van benne. Ha kialakul a közös tudás, nem csak az információ lebeg valahol, hanem kialakul az is, ahogy mi megértjük mindazt, ami a képekben, tevékenységekben, pontosan megfogalmazott gondolatokban van.

Negyedik lépése is volt annak, amit Porto Alegreben kitaláltak. Ők azt mondják, hogy mindez akkor fog élni, ha eljut az iskolákba is. Amikor a gyerekek az iskolákban azt tanulják, hogy hol élnek, mi fontos és mi a dolguk ezzel kapcsolatban. Ez a Porto Alegrei rajz. Ők így rajzolják le az összefüggéseket.

RÉSZVÉTEL ÉS TUDÁS A PORTO ALEGREI MODELL

2010.11.11.

2010.11.11.

©PALLAI: Miért szeretem?

1

Mit jelent ez? Akkor van helyi önkormányzat, ha van egy olyan helyi közösség, akinek tudása és stratégiája van. Ez akkor lehet, ha együtt dolgoztuk ki. Szakértői tanulmány sosem lesz a közösség

tudása, se stratégiája. A tudás és tapasztalat akkor fog fennmaradni, ha beleépül a gyerekeink tanulásába is és mindannyiunk állandó tanulásába.

Akkor miért is választottam ezt a címet az előadásomnak? Miért szeretem az önök folyamatát? Mert azt látom benne, hogy kialakultak a közösségek, a beszélgetéseken keresztül tudás fejlődött, majd érlelődött és ez a tudás és része lett a közösségnek. Végül összekapcsolódott a közszféréval. Életet lehel az önkormányzásban. Nem tudom megítélni, hogy egészen pontosan mi történt itt, de ez a folyamat kívülről úgy néz ki, hogy értelmes önkormányzást indíthat. Ezt nagyszerűnek tartom és hasonlónak ahhoz, amit a legjobb nemzetközi tapasztalatokból tanultam.

Zárásnak: mik a tanulságok? Az első tanulság az, amire ez a projekt épül, hogy az emberek felébreszthetőek, a közösségek feléleszthetőek. Magyarországon is kialakulhat a tapasztalat és tudás arról, hogy ha részt vesznek az emberek a helyi ügyek intézésében, akkor képesek lehetnek arra, hogy a tevékenységeket a saját igényeikre, hasznukra formálják. Természetesen egy ilyen kultúraváltás lassan alakuló folyamat. Önök még „csak” 27 hónapot töltöttek el benne. A közösségfejlesztésben, az önkormányzás kialakításában ez rövid idő. Porto Alegreben 20 éves folyamatról beszélünk. A helyi közösségépítése lassan alakuló folyamat, de fontos, mert csak ez eredményezhet javulást, biztonságot, bizalmat. És nem utolsó sorban, csak ilyen folyamat során épül fel az az aktív polgár, akinek biztosan jó politikusa lesz.

Magyarországon sokan arra panaszkodnak, hogy gyengék a politikusok. Azt mondom rá, amíg gyengék a polgárok, addig gyengék a politikusok is. És ahol van jó politikus, ott van jobb élet. Jó politikusnak lesz jó igazgatása, kevésbé bürokratikus önkormányzása és sok-sok pozitív eredménye. Hát tessék dolgozni rajta!

Ez egy projekt volt, de akkor volt igazán értelme, ha ez nem csak egy projekt volt, hanem egy folyamat indítása. Akkor volt igazán értelme, ha önök úgy tekintik, hogy ez a kezdet volt, az első lépések. Ha ez abba marad, akkor keveset ért. Meg kell találni az új motorokat, akkor is, amikor már a projekt nincs itt. Szerencsére ez egy olyan projekt volt, ami kiépítette azt, ami tovább tud élni, és az önök kezében van a láng, és az a tudás és elkötelezettség, amivel ezt tovább lehet ezt vinni. Jó munkát és sok szerencsét kívánok a folytatáshoz!

Köszönöm szépen a figyelmüket!